Székesfehérvár, 1911. XVIII. évfolyam, 34. szám. Hétfő, március 20.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 16 kor., 1/2 évre 8 kor., 1/4 évre 4 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Március idusa után.

Nem akartam ünneprontó lenni, azért csak most mondom el, ami a szivemet nyomja. Stréberkedik a világ, hazug a zuzája, minden porcikája, háromszázhatvannégy napon át lesajnálja, oldalbarugja azokat a magasztos szép eszméket, a melyeket az év egyetlen napján, március idusán trombita szóval hirdet. Háromszázhatvannégy napon át Mohamedán hazája sorsa iránt, sőt gyakran nem is mohamedán, hanem Judás, s mikor március idusára kelt fel a szép tavaszi napsugár, egyszerre tülekedik benne a hazafiság, szinte belereked a szabadság, egyenlőség, testvériség hirdetésébe, de amint lenyugszik a nap, benne is el alszik a szent tüz.

Legyünk csak őszinték s a jobbik eszünket vegyük elő s kérdezzük, méltók vagyunk arra, hogy mi a márciusi eszméket ünnepeljük, s mikor ünnepeljük, komolyan, szivből-lélekből tesszük-e? Méltók sem vagyunk arra, komolyan sem tesszük. Nem vagyunk méltók, mert enervált, korcs utódok vagyunk, akik csak a multnak dicsőségén rágodunk. Drága kincset, nagy vagyont örölköltünk elődeinktől, olyan kincset, amely mennyországgá tudja átalakitani ezt a sáros földet, mi azonban ezt a nagy kincset nem őriztük meg. Megszerezték nekünk a szabadságot, egyenlőséget s testvériséget, egy tündérország álmát valósitották meg a szabadságharcnak katonái, nekünk csak megtartani, szebbé, nagyobbá kellett volna tenni ezen eszméket. Mi azonban tékozló gyermekek, hütlen sáfárok voltunk s ma üres kézzel állunk, nem csináltunk tündérországot, hanem még sárosabbá tettük a földet. Még boldogtalanabb lett a magyar. Valamikor nem volt ugyan szabadságunk, mert a nemes embert szolgáltuk, nem volt egyenlőségünk, mert jobbágyok voltunk. De volt kincsünk, nem koplaltunk, nem fájt a fejünk a váltó miatt, nem volt krampusz a végrehajtó, nem zsiványt, csalót látott bennünk a munkaadónk, hanem embertársat.

Keserves küzdelem árán megszerezték a szabadságot, egyenlőséget, testvériséget. És most van szabadságunk nyomorogni, szenvedni, sirni, koplalni, éhenhalni vándorbot kezünkbe venni s boldogabb hazába vitorlázni. Egyenlők vagyunk a papirosos törvény előtt, egyenlők vagyunk ha beszélnek, ha irnak rólunk, egyenlők vagyunk a könyvekben, de nem az életben. Nem vagyunk most már jobbágyok, hanem rabszolgák, a nagy tőkések, a feneketlen pénzeszsákok rabszolgái. Azokat kell gyarapitanunk, azokat kell tömnünk, akarva, nem akarva azoknak vagyunk silányan fizetet béresei.

Testvérek vagyunk a keresztény tanban, meg a kortesvilágban, de nem az életben, a szivben. Ádáz gyülölség a karakterisztikuma a mi korunknak. Engesztelhetetlen gyülölet van az egyes társadalmi osztályok között. Ellenséget, szipolyozót nemcsak bir, hanem bőrlehuzót lát a munkás a munkaadójában, csalót, tunyát, alattomos szivet-lelket a munkaadó a munkásában. Hóhér, nyuzó a nadrágos a szegény ember szemében. Örökös villongás, türelmetlenség az egyik meg a másik vallás között.

Igy valósitottuk meg Széchenyi és Kossuth eszméit. Nem vagyunk tehát méltók azok ünneplésére.

De nem is tesszük komolyan. Nem komoly, nem férfihoz illő cselekedet másként beszélni és tenni. Ez farizeusi munka. Mi pedig ilyen farizeusok vagyunk, mikor a márciusi napok nagy eszméit hirdetjük tele torokkal, lelkesedünk s magasztaljuk őket. Egy szavunk sem lehet addig, még a mi tetteink, életünk azt meghazudtolja, még mi is a modern rabszolgaságnak, egyenlőtlenségnek és ellenségeskedésnek vagyunk apostolai. Potemkin fala a hazafiságunk, szabadságunk, egyenlőségünk, testvériségünk, amelyek csak egy napig vannak meg, de akkor sem a valóságban, hanem csak a levegőben. Mázsaszámra van a vaj a fejünkön, nem volna szabad

Kettő egy ellen . . .

— A „Fejérmegyei Napló" tárcája. —

Addig-addig kocczintgattunk Rezső barátommal a Lobogó-fürdő Hargitai Csárdás-ában, a mig szépecskén a nap nyugovóra szállt s a kékesszürke hegyek mögül előbujta a hold ezüstfürtös fejét s kislányos kiváncsisággal nézett szét a szerény fürdőcske vendégein.

Erre aztán már én is kezet fogtam hüséges barátommal s megindultam a keskeny, kanyargó hegyi uton hazafelé. Hat kilométernyi ut volt előttem; hanem ugy éreztem, hogy ilyen rózsás hangulatban tizenkettőtől sem ijednék meg. Szép halkan valami rögtönzött indulót is fütyörésztem magamnak.

Vargyasháza fenyvese fölött már kiterjesztette a fenyvesek örökösen méla tündére szürke fátyolát s édes kábitó balzsamot lehelt a holdsugaras levegőbe.

A kékesbarna, csillámló vassalakkal kavicsozott ut szélén balfelől karcsu vörösfenyők nyulnak a magasba fölnyesett törzssel. Jobról a meredek part gránitsziklás talajába apró fenyők s boróka-bokrok kapaszkodnak kétségbeesetten s szeszélyes növésü ágaikat bizalmatlanul terjesztik szét a gyéren nőtt vadvirágok s moha között; a fenyő tündérének bánatos sóhajára némelykor meg-megrezzenek, mint a verőfényen sütkérező gyikok, ha valami neszt hallanak.

Itt-ott egy százados bükfa vén uzsorásként görcsösen nyujtja ki mohás karjait a mogyoróbokrok, áfonya s málnafészek sürüjére, hogy elragadja azok elől a jótékony esőt, az éltető napsugarat, vagy talán azért, hogy megvédje őket az idők, viharok rombolása ellen.

A mély sziklavölgyből a Homoród kristályvizének hangos esése, morajló zúgása hallatszik fel, melybe belevegyül a csergemosatók a posztóványolók egyhangu csobogása, ütenyszerü dobogása, a fürészmalmok reszetelése, zakatolása, a Szentkeresztbánya hatalmas veretőjének pokoli tompa, gyors ütése. A tisztásokon ki-kivillan itt-ott egy fehérre meszelt ványolóház szürke deszkafödelével, körülöttük halotti lepelként inganak, lengenek a rudakra kiteregetett ványolt posztódarabok.

A martokból itt-ott a bányalikak sötét szemei tekintenek le rémesen, borzalmasan. A magasabb üregekben rögtönzött csigalépcsők vezetnek fel. S azokban a fekete szemüregekben néhaféle megvilan egy-egy sziporkázó fénypont. Talán a bányászok gázmécsének világa. Talán a bányaszellemek szikrázó szemei. Talán egy bányásznak kóborló lelke, kit a föld nyomott agyon. Ki tudná megmondani?

A sziklák vöröses szürke oldalaiból egy-egy havasi bagoly tudatja, hogy már övé az éj hirodalma. S a mint nézem az égbenyuló vöröses-szürke sziklákat, eszembe jut az a vérfagyasztó történet, mikor a még javakorbeli Márton Fülöp legényfiával leereszkedett a hegyről a sziklacsucsra, hogy eszközfát vágjanak, szijjas, apró növésü fát s a szivtelen, istentelen legény atyját lelökte a tátongó mélységbe, csak azért, mert nem engedte, hogy a jobbágy-származásu Tőke Krisztinát vegye el . . . Mintha látnám a szétfrecscsenő vércsöppeketa szürke gránitszikla kiálló csucsain, a Fülöpsziklán. Mintha hallanám a kétségbeesett, velőkigháto följajdulást, tompa zuhanást, elhaló nyögést. S mintha látnám a csuf halállal kimult legény elkárhozott lelkét ott kóborolni, bukdácsolni sötét árnyként a sziklahasadékok között . . .

Kellemetlen borzongás futott végig idegzetemen; felöltőmet állig begomboltam s önkénytelenül is meggyorsitottam lépteimet.

El innen e helyről, hol kisértő árnyakmarkolnak bele idegvilágomba!

Lépten-nyomon uj árnyak, rég elfeledett

Sövegjártó János

Hazai és Rumburgi vászon áruháza. Szfehérvár, Barátok épülete, AZELŐTT: Özv. HANEL ANTALNÉ. Ágy és asztalnemüek, Franczia batiszt, Angol Zephyr, Szines és fehér ruha vásznak a legolcsóbb szabott árakon. Ugyanitt tanuló és mindenes fiu felvétetik.

Más hasonló 4 oldal.

00000159

kimennünk a napsugárra. Szinész munkának tünik fel nekem az egész műlelkesedés, aki sohasem azt érzi, amit mond.

Nem azt mondom én, hogy ne ünnepeljük a márcuis idusát, ne lelkesedjünk a magyarnak ezen szent napján. De igen ünnepeljünk, lelkesedjünk, de ne farizeus módon, ne legyünk szinészek. Amit ünneplünk, amiért lelkesedünk, azt tegyük is meg, éljünk is aszerint, ne hóhérjai legyünk azon eszméknek. Ha igy teszünk, akkor méltók leszünk március idusán ünnepi ruhát ölteni s amit teszünk, komolyan fogjuk tenni.

Baranyay Lajos.

UJDONSAGOK.

— **Adomány**. A tüdővészesek szanatoriumára Grünfeld Jakab nagybirtokos, a vaskorona rend lovagja *nyabban 30 ezer koronát ajándékozott*. A nagylelku adomány, amely egy csapással előreviszi a Lujzaszanatorium építésének ügyét, önmagát dicséri.

— **Ipariskolai ünnepély**. Az ipariskola tanuló ifjusága március 19-én vasárnap tartotta meg március 15-iki hazafias ünnepségét. Sok hazafias szavalat, ének hangzott el. Pétermann F. III. o. t. szavalata valóban meglepte a közönséget. Az iperiskola igazgatója, Pausch Ráfael ismertette március 15-ének történelmi előzményeit és kialakulásait. Végül Saára Gyula dr. polgármester a haza szeretetére, a tettekben, különösen a szorgalmas munkában megnyilvánuló, de azért mégis szivből fakadó hazaszeretetre buzditá az ifjakat.

— **Sárközy István**. Ki nem ismeri nálunk nadasdi Sárközy Istvánt, a kit becéző névvel Stofelesznek ismert a világ? Szomorubb levegőben, szomorubb hirek keretében alig lehetne róla beszélni, mint ahogyan a tegnapi lapok teritékre hozták. Ez a magyar ur, a magyar dsentri sorsa! Puha ágyban született, rózsák virultak az ifjusága ujján, nem kellett szegény diák módjára éhezzie mikor a tudományt a fejébe vertek, aztán milliók kerültek a kezébe. Kamatoztathatta volna őket bölcsen, ugy, ahogyan egy magyar urnak teljesiteni lehet a kötelességeit hazája iránt. És ő nem érzett más kötelességet, csak azt, hogy azokat a szép bankókat hogyan lehet a pocsétába beletiporni. Nem kellett dolgoznia, akár reggeltől estig alhatott volna s még igy se hirdeti harminc egynehány éves korában, egyéb a dicsőségét, mint megszámlálhatatlan adósság, a mit mindenki nyög, de legkevésbbé talán ő. Eluszott az apai évi járulék, a Tükrös puszta, felesége pénze, a nagy uri barátok pénze, aztán a más feleségének a Zichy grófnénak a pénze, a melyet Sárközy ur elég ügyes volt a betég asszonytól megszerezni, a kinek most szanatoriumban kell kipihenni a gyengeségeit. A lovai márványistálóban laktak, a szegény iparosok pedig, a kik elég könnyelműek voltak a munkájukat az ő izlése szerint verejtékeztetni, azok most leshetik a legyet és vakarhatják a fülük tövét hogy mikor kerül a veszett fejszének nyele. Hát bizony szomoru az ilyen szegény gazdagnak a sorsa.

— **Halálozások**. A régi fehérvárnak egy kedves, tiszteletreméltó alakja szállt el csöndesen, szépen, az álom szárnyain a magasságban levő Istenhez. Özv. *Platz* Mátyásné 91 éves korában ma d. e. 10 órakor hosszu, lassu betegség után, végelgyengülés következtében elhunyt. Példás, jóságos életü asszony volt, a munkának és tiszteletreméltó életnek példája, olyau, a kire a jó isten szivesen tekint le a földi élet rögös utján. Rendkivüli kort ért, az Isten mintegy már a fölön is meg akarván jutalmazni sok jóttevő életét. Nevelte fiát és büszkeségét Platz Bonifác dr. ny. főigazgatót, a magyar tudományos Akadémia tagját, a ki mindvégig a legszebb és példátadó gyengédséggel ragaszkodott az ő jó anyjához. A megboldogult temetése 21-én kedden d. u. órakor lesz a József-utca 9 sz. gyászházból.

Özv. *Rainis* Józsefné szül. Hajek Karolin *f. évi március hó 18-án éjjel 11 órakor* hosszas szenvedés után, életének 71-ik évében elhunyt, temetése március hó 20-án d. u. volt, nagy részvét mellett.

Dedinszky Albert nyugalmazott honvéd százados, a ki városunkban is hosszabb időn keresztül szolgált szombaton Budapesten a honvédelmi miniszteriumban összeszett és hirtelen meghalt.

— **A városi pénzügyi osztály f.** hó 20-án délelőtt ülést tartott Mohai Lajos pénzügyi tanácsos elnöklétével. Katerinka János 22 évig volt felsővárosi sekrestyés. évi kegydijat kér a városról. A tanács nem javasolja. A kereskedelmi társulat az ásványvizek megadóztatása ellen tiltakozik. A szakosztály a javadalmi bizottsághoz teszi át az ügyet. Nagy János városi gépész évi 100 k. fizetésjavitást kér. A tanács megadni javasolja.

— **Nem alakult meg a gazdakör**. A gazdakör megalakulása f. hó 19-én délelőttre a városház nagytermében volt kitüzve, azonban oly kevesen jelentek meg, hogy a kör megalakitását el kellett halasztani.

— **Sakk**. Réti Richárd bécsi sakkmester szombaton délután fél 6 órakor az Otthon kávéház helyiségében a helybeli sakk-kör 6 tagjával egyidejü sakkversenyt tartott. A sakkmester Gschapek Ottó, Szőcs Rezső és Janikievics Vazul ellen nyert, Falvay István, és Apt Ödönnel szemben nyert, a Kunos Gyulával folytatott játéka remivel végződött. A verseny este 9 óráig tartott.

— **Sport**. Vasárnap f. hó 19-én két nevezetesebb sportesemény játszódott le városunkban. Délelőtt 10 órától d. u. 1 óráig megszakitás nélkül birkózás volt a Felső Kereskedelmi iskola tornatermében, délután pedig érdekes footbal mérkőzés folyt le a sóstói pályán. Mindkettőt a Székesfehérvári Torna Club rendezte. Különösen a birkózás volt, nevezetes esemény, amelyben Budapestről, 14, városunkból pedig 8 birkozó vett részt s az elő, — közép — és döntőmérkőzésekkel együtt 36 pár fordult meg a szőnyegen. Természetesen a mi kezdő birkózink nem jöhettek számba a régi hires birkózókkal szemben, a kik között itt volt Maróty, a középsúly magyar bajnoka, ki a londoni Olimpiádon 3-ik dijat nyert, továbbá Szoszky többszörös bajnok, Skolarich és Merz hirneves birkozók, élükön a mesterrel, Weigand Jánossal. A tornatermet teljesen megtöltő közönség nem győzött eléggé részint csodálkozni, részint gyönyörködni a budapestiek bámulatos produkcióiban, Weigand mester erőmutatványában és Marótival bemutatott iskolabirkózásában, az egyes párok rendkivül érdekes szinte küzdelmeiben. Alkalmunk volt látni, hogy a birkózást igazán művészetté

---

rémhistóriák . . . Borzbükke alján füves, virágos dombon három fakereszt . . . Kegyetlen, utonálló haramiák itt gyilkoltak volt meg három jámbor utast csekély pénzecskéjükért. S mintha a sirjok fölé tüzött cserfakeresztek a rablógyilkosok után akarnának rohanni, hogy megboszulják az ártatlanul kiontott vért, oly rémesen nyujtják ki karjaikat, előre hajolva . . .

Megrázkódtam és borzongás futott végig a hátamon. Homlomon hideg verejték gyöngyözött, pedig agyam izzott, forrott, mint a Szentkereszthbánya olvasztó kemencéje. Még inkább meggyorsitottam lépteimet.

Leértem a völgybe, az érettkalászos, buzavirágos mező szélére.

A lelkem megkönnyebbült. De itt már nehezebb volt a járás, mert a megelőző napon annyi eső esett, hogy az éj sápadt arcu királynéja a csintalanul mosolygó csillagszemü palotahölgyeivel pompás toalettet tarthatott az ut közepén is. Volt itt elég tükör a községi előljárók nagyobb dicsőségére.

Epen azon szokotálódtam magamban, hogy ezt a szép metonmiát én találtam-e ki, vagy valahol olvastam, mikor egyszerre valami reszkető, fojtott emberi hang üti meg füleimet.

Megállottam, mintha csak gyökeret vert volna a lábom. Mi az, hát még itt a buzavirágos mezőn sem tudok már megszabadulni a gyötrő, kinzó képektől.

Reszkettem egész testemben s éreztem, hogy a bátorságom az inamban szállt.

De hát én féljek? . . . Én, aki máskor hat embertől sem ijedtem volna meg?! . . . Nem, csak azért sem, ! . . . Nem fészek gyáva, kiáltottam, de csak ugy magamban s azzal megindultam.

Mindinkább kivehettem a hangokat, de embert nem láthattam, mert a hold elé jókora felhő került.

— Mit akartok velem? . . . Ketten jöttök egy ellen?! . . orditá fuldokolva egy mély rekedtes férfihang.

Mi lehet ez? gongoltam magamban. Talán rablók megtámadtak egy szegény utast. Talán . . . Talán . . . Először is a zsebembe nyultam, hol revolveremet szoktam hordani, de megdöbbenve vettem észre, hogy most szivartárczám foglalta el a helyét.

— Engem akartok leütni?! Engem Gá . . . á . . . bo . . . o . . . os . . . S mintha erősen viaskodnék, oly erősen nyögött.

— Ketten egy ellen! — orditá ujólag. Csak azért sem hagyom magamat . . . En Gá . . . á . . . bo . . . Edes, Jó Istenem segits meg . . . Ne hagyj el, Máriám. Te máskor sem hagytál el engem, szegény bünöst. Nyujsd ki . . . Segitség! Segitség! S oly fájdalmasan nyöszörgött.

Tisztében voltam a helyzettel s nyomban konstatáltam is a tényalladékott, ilyenformán:

Két rabló meglámadott egy szerencsétlen átutazót, a kit meg akarnak fosztani életétől és vagyonától. Nálam ugyan semmiféle fegyver sincs, de azért megyek az Ur nevében, mint hajdan Dávid, a pásztorgyerek, Gólliáth ellen s megmentem, ha életembe kerül is.

Fölemelt fővel, biztos, katonás léptekkel közeledtem a kétségbeesett tusa szinhelyére, nem számitva azzal sem, hogy az ég sápadt arcu királynéjának tükrein kell keresztülgázolnom.

— Ki az, mert lövök!

Semmi hang.

— Ki az, mert lövök, vágok, karddal, puskával!

Ujra semmi hang; legföljebb az éjjeli bogárkák zümmögése s tücskök cirpelése hallatszott.

— Ember, ördög, vagy mi vagy?! Szól, vagy szóljatok; mert különben lövök, vágok, mindenféle fegyveremmel!

— Ide ne! — szepegett egy rekedtes hang.

— Ereszétek hát szabadon azt a szerencsétlenlent, mert különben . . .

— Ne bántson, kérem, meginstálom szeretettel.

— Szólj, hát, ki vagy?!

— En vagyok, Gábos Márton, ványolós, festő, csonka, János fia . . .

A hold épen kikujt a felhő mögül, vagy hogy a felhő vonul el a hold elől, nem tudom, csak azt tudom, hogy ott állott egy ember előttem födetlen fővel, kuszált hajjal, besározott ruhájával, ki erősen hadonázott és küzdött, hogy — el ne essék.

Csakugyan ő volt, Gábos Márton, ványolós, csonka, felső, János fia.

— Hát kend mit csinál itt, Gábos Márton, stbbi bácsi?

Védem magam. jó uram, instálván szeretettel, ha netán valamit vétettem becses személye ellenében.

— Hát mi a csoda ellen védi magát, vén gányó, hiszen itt nem látok támadót, mondék és félve meg reménykedve nézék körül, hátha valami jámbor rabló szerencséltetne becses jelenlétével s én valami országhirü hőstettet vihetnék véghez.

— Itt vannak, uram . . .

— Hol?

— Itt ni s a földhöz akarnak vágni, de csak azért sem hagyom magamat. En, Gábos Márton, ványolós, csonka, felső János fia.

— Az esze fazeka magának! Bolonddá akar tán engem is tenni? Hol vannak?

— Itt ni, s a fejére bökött nagy nehezen

00000160

lehet fejleszteni. A kik jelenvoltak e versenyen hálával emlékeztek meg Hurbán Istvánról a Sz. T. C. agilis titkáráról, a miért ezt a sok élvezetet nyujtó versenyt annyi fáradsággal megrendezte. A verseny tulajdonképpeni eredménye:

A nehéz sulyban első Kolazics Andor (Budapesti Törekvés), 2. Riesz Frigyes (Bp. Törekvés), 3. Machnik József (Székesfehérvári D. V.)

A könyü sulyban első Szoszky Jenő (Bp. Törekvés), 2. Gruber Károly (Bp. Törekvés), 3. Dick István (Törekvés.)

Hogy a Törekvés ily kitünően szerepel és hogy fáradtságot nem kimélve a vidékre is szivesen elmegy a birkózás fejlesztése, e szép sportág terjesztése érdekében, az Vörös Györgynek, a Törekvés Sport Egylet rendkivül tevékeny kapitányának az érdeme.

— **A legelők javitása ügyében** értekezlet volt vasárnap délelőtt a városház nagytermében dr. Saára Gyula polgármester elnökletével. Az értekezlet a polgármester javaslatára elhatározta, hogy az ügyet a városi közgyülés elé terjesztik s ha a közgyülés kimondja a legelők javitásának szükségességét akkor fognak majd a javitás módjairól tárgyalni.

— **Meghivó.** A Székesfehérvári Kerékpár-Egyesület március hó 24 én este fél 9 órakor tartja rendes évi közgyülését saját helyiségében (Latzkovits vendéglő) Közgyülés után ugyanott társasvacsorát rendez, melyre egy teriték ára 1 k. 20 fill.

— **Labdarugás.** Vasárnap délután a Székesfehérvári Torna Klub labdarugó csapata a Budapesti Postatakarékpénztári Tisztviselők fotbalcsapatával mérkőzött a sóstó versonypályán. A budapestiek rendkivül gorombán játszottak a mi hiányos, 5 tartalékkal pótolt csapatunk ellen s kemény küzdelem árán 5 gólt erőszakoltak ki maguknak, mig a mienk csak 5 gólt tudtak szerezni, de rendes játék folytán. Tóth János kapusi képességét a budapesti ellenfelek is megbámulták.

— **Elégett aggastyán.** A Polgárdi községhez tartozó Somlyó szőlőhegyen borzalmas szeroncsétlenség történt. Takács István 87 éves polgárdii lakos még f. hó 16-án reggel kiment a szőlőjébe, hogy hajlott kora dacára is dolgozgasson egyet-mást. Estére kelvén az idő, az öregember nem tartotta érdemesnek. hazamenni azért, hogy holnap ismét ki kelljen bandukolnia, hanem éjjelre is ott künn maradt a pincében. De ugylátszik hideg volt neki az éjjeli szállása, miért is tüzet rakott, hogy annál melegedhessen. E fűttés azonban vesztét okozta Takács Istvánnak. Hogyan — hogyansem, lehet, hogy a bor, lehet, hogy a fáradtság hatása alatt elaludt a szegény öreg a tűz mellett, melynek lángjaitól meggyuladt a ruhája s a szerencsétlen ember ott elégett. Csak f. hó 18-án vette észre a szerencsétlenséget Földes József polgárdii lakos, aki bejelentette az esetet a polgárdii elöljáróságnak. A megejtett hatósági vizsgálat az agg Takács István holttestét szénné égett állapotban találta meg a pincében.

— **Az asszony alkotása és lénye** a hindu mitológiában a következőképpen van jellemezve: Az idő kezdetekor teremtette Tvastói a világot. Mikor mindennel elkészült, az asszonyt akarta megalkotni s ekkor észrevette, hogy már minden anyagot felhasznált. Hosszu, mély gondolkozás után ugy segitett a bajon, hogy elvette a hold gömbölyüségét és a kigyó hullámzását, a fü rezgését és a kuszó növények ölelő simulékonyságát, a liliom karcsuságát és a rózsaszirom bársonyosságát, a szellő könnyüségét és a szél ingadozását, a nap sugárát és a felhő könnyét, az őz pillantását és a tigris kegyetlenségét, a nyul félénkségét és az oroszlán bátorságát, a tüz forróságát és a jég dermesztő hidegét, a páva hiúságát és a szarka csacsogását, a vadgalamb búgását és a krokodil sirását, a gyémánt keménységét és a hattyú-pehely puhaságát, a méz édességét és az epe keserüségét. Ezekből az elemekből alkotta Tvastói az asszonyt és megajándékozta vele a férfit.

Nyolc nap után eljött a férfi és az Isten előtt térdre borulva, könyörögni kezdett:

— Uram, az a teremtés, akivel megajándékoztál, megkeseriti az életemet. Reggeltől-estig kinoz csacsogásával, elrabolja az egész időmet és ok nélkül panaszkodik s olyan törékeny jószág, hogy mindig beteg.

Az Isten megszánta a férfit és visszavette tőle az asszonyt. De nyolc nap után ismét megjelent a férfi és ujra könyörögni kezdett:

— Uram, add vissza az asszonyomat, mert mióta elvetted tőlem, az életem üres és rideg. A mig nálam volt, fölviditotta a hajlékomat. Oly kecsesen táncolt és dala még most is a fülembe cseng. És hogyan simult hozzám, hogyan játszott velem! Mindig is arra kell gondolnom milyen hamiskásan mosolygott szemembe. Ó Uram, szánj meg és add vissza életem napsugarát.

És Tvastói megszánta a férfit s visszaküldte hozzá az asszonyt. Alig mult el három nap, a férfi megint ott volt nála:

— Uram, nem értem egészen a dolgot — panaszkodott a férfi — de az az egy bizonyos, hogy az asszony több keserüséget és boszuságot szerez nekem, mint örömet. Kérlek szépen, jóságos Isten, ments meg tőle, csak még egyszer.

Tvastói azonban haragosan rákiáltott:

— Pusztulj a szemem elől és menj az utadra, engem pedig többet ne zaklass!

— Irgalmas Isten, könyörülj rajtam, én nem tudok az asszonynyal élni — jajgatott kétségbeesetten a férfi.

— Hát nélküle tudsz-e élni? — kérdezte Tvastói.

S ekkor a férfi bánatosan lehorgasztotta a fejét és kezét tördelve mormogta:

— Jaj nekem, százszorosan jaj, én nem tudok sem vele, sem nélküle élni.

— **A pákozdi templomföldek** berletszerződése lejárván, azok ujból 6 évre bérbeadatnak. A bérbeadás f. hó 26-án, vasárnap délután a pákozdi róm. kath. iskola termében fog megtörténni, ahova bérbevenni szándékozók ezennel meghivatnak. A bérbeadandó szántóföldek (25 magyar hold egy tagban) a kisfaludi határnál, a budai országut mellett, Székesfehérvártól 8 kilométernyire feküsznek.

— **Állategészségügy.** Söréden, Bodajkon, Fehérvárcsurgón, Nádasdladányon és két pusztáján és Falubattyánban megszünt a ragadós száj és körömfájás.

— **Kik pénzelik az Uj korszakot?** A szabadkőmüves eszméket hirdető Uj korszakért, mely a páholyok gyámsága alatt áll, a legnagyobb áldozatot sem sajnálják a testvérek, csakhogy a tanitóságot táborukba gyüjtsék. Igy legutóbb is a Commeniuspáholy 2500 korona segély adott az Uj korszaknak.

— **Verekedés.** Folyó hó 20-án éjjel 1 óra tájban a Kossuth utcai Otthon kávéház előtt Kocsikos István, Rapay Mihály és ifj. Shuszter Pál kőmivessegédek megtámadták Berényi Sádor Sütő utca 20 sz. alatti lakos cipészsegédet és a vele volt ismeretlen nevü társait s alaposan elverték őket. Berényi Sándort a kőmivessegédek egyike késsel fején és arcán megszurta, azután a Vörösmarty-tér felé elfutottak. A verekedő legények egyikét: Schuszter Pált a rendőrök elfogták és a városházára kisérték. A verekedő legények ellen az eljárás megindult.

SZINHÁZ.

Bucsuzó.

Egy hatalmas, érett sziniszezon végén mosolyogva is, talán egy kis szivfájdalommal is, bucsuzik sőt immáron el is bucsuzott a trupp. Hirtelen összeszedte-vette a sátorfáját és ma már a pápaiaknak mosolyog. Sőt a trupp egyik fele, a komolyabbik, szombaton és vasárnap már Pápán rekedt be Herceg Ferenc Testőr-ében.

Most mikor visszapillantásra vállalkozunk és számot vetünk az elmult évad eseményeivel, bizony vegyes érzelmek kelnek bennünk. A művészeti rész, vagy mondjuk inkább igy: a hazafias, a társadalomépitő elem a lehető legkevesebb a mai szinmüirodalomban. Miben segiti elő a nézőközönség haladását? A hazafiság ma már csak vendég a szinpadon. A szinház nemzetközi mulatóhely lett, a hol a legkönnyebb lelkek szállnak virágról virágra s bizony sokszor a beléndek, a nadragulya mérgével mérgezve meg a gyanutlan lelkeket. A közönség léha izlésének, modern elfajulásának jórészt a szinházak az okai. Hiszen jól tudja mindenki, a szinházak nem az általános társadalmi jelenségeket viszik a nézők elé, hanem egyes kivételes, elfajzott degenerált typusokat s addig ismételik őket, mig lassan a köztudatba mennek át, mikor százakat és ezreket visznek magukkal lefelé. Bizonyitásul nem hozunk fel semmi egyebet, csak azt, hogy uri asszony megengedné-e, hogy a szalonjában olyan tónusban diskuráljanak, a milyen a szinpadon otthonos? Tisztességes asszony semmiesetre!

Mindezért nem Szalkait okozzuk. Okozzuk elsősorban a szinmüirókat, a kiknek a szelleme annyira kiégett, hogy érdekeset csak ott lenn talál. Okozzuk a közönséget, a mely önmaga előtt, vagy ha önmaga előtt nem, legalább a nyilvánosság előtt nem szégyenli az ilyesmit. A direktor legkevesebbet tehet itt. Sőt Szalkai Lajosnak mindenesetre dicséretére irjuk, hogy sok ocsmány és csunya dologtól megmentette a közönséget s vagy nem adta elő az ilyen pervezt disznóságot; tehát nem követte a főváros izlését, — vagy pedig annyit simitott rajta, a mennyit jóakarattal simithatott.

Más szempont az a melyet Szalkai társulatával szemben őszinte kritikaképen elmondani akarunk s a mit a jövendő várható kialakulásaira nézve előre jelezünk.

Az idei társulat a tavalyival szemben sok előnyt és nem egy hátrányt mutatott. Nagy előnye volt, hogy Lónyai Piroskában egy igazi, vérbeli primadonna játszott, sok izléssel, nagy tudással, rendkivüli szorgalommal, a melyet — a látszat szerint —

---

sáros öklével; aztán fájdalmasan nyögött. Oh az a zsidó, az a zsidó!

— Tán az esze ment el, vagy csak megbolondult?

— Az is meglehet, meginstálven alázatosképen, ha valamit . . .

— De hát szóljon, miféle két zsiványt emlegetett az imént, most meg a zsidóra sóhajt.

— A zsidó, a zsidó; a csak adta, mig pénzem volf.

— Mit?

— A bort s a pálinkát.

— S aztán?

— A bor s a pálinka, ifju uram, megkövetem, azok vesztek össze a fejemben s közöskézzel engem akarnak a földhöz vágni. De csak azért sem hagyom magam. Én, Gábos Márton, ványolós, csonka, felső János fia.

Mig ezt mondá, azalatt hatalmas turnérozást cselekedett meg roskadózó lábaival s elvégre is belefordult a pócsolyába.

En á felebaráti szeretet elvénél fogva, mint jó keresztény, kihuztam az atyafit a sárból keserves kinnal a gyöpre s nehogy azt megköszönje, példának okáért egy szeretetteljes öleléssel s ezáltal még itt e sárgömbön elvegyem jócselekedetem jutalmát, nagy sebesen elláboltam haza felé.

*

Hanem utközben valami ének hangjaiütötték meg fülemet. Megállottam s hallgatóztam. A régi jól ismert ének volt.

„Nyujtsd ki mennyből, kegyes Anyánk, kezedet . . .

Ó énekelt. Gábos Márton, ványolós, csonka, alsó, felső, külső belső, János fia . . .

Török Ferenc.

00000161

szinte kifárasztani se lehetett. Nem hisszük, hogy a közönségnek lett volna estélye, a melyen Lónyai Piroskával megelégedve ne lett volna, illetőleg ne ünnepelte volna. Bihari Erzsi filigrán értékei után nagy változás volt mindez. Ritka érték volt Érczkövi Károly. Nagy műveltsége, disztingvált játéka, remek hangja mindig vonzott. Olyan volt mint az öregharang, ha megkondult, figyelt rá mindenki és szivesen megy a zenéje után. Hiszen ezt mindenki tudja és fölösleges nekünk magyarázgati. Nagy előny volt Fábián Linka nagy énektudása, szép és mindig flegmatikus játéka, a mi Paxi Margit után ismét a szinháznak igen nagy előnyére vált, A közönség mindig szivesen is honorálta. Másrészt éreztük a gyengülést a drámai erőkben. Nemcsak az általános emberi kopást értjük, a mely ha nem is a játékban, de a hangban természetszerüleg elkövetkezik, de a hiányt, amely pl. Verő Janka távózásával következett be, akinek a játéka egyesegyedül is programm volt, amelyért érdemes volt a szinházba menni. Sándor Juliának nagy előnyei voltak az alakja, a megjelenése föltétlenül fölötte állott Verőnek. A játéka sokszor, (amit különösen az utóbbi időben volt szerencsénk tapasztalni) nagyon megközelitette Verőét, de az igazi nagy szerepekben, amikor a drámai hősnő ragadja magával az egész érdeklődést, olyat nem láttunk. Általában nagyon gyenge, szinte teljesen értéktelen volt a kar, amelyben ha nincsenek Dériné és Bátoriné, talán mozdulni se tudott volna.

De ha a tavalyi szezont összevetjük az ideivel, azt hisszük könnyü megállapitani a számadást — *a direktorra aránytalanul jobb volt a tavalyinál.* Annyi kétségbeejtően üres házat, mint tavaly, nem láttunk az idén. S ezt talán elsősorban Lónyainak és Fábiánnak lehet köszönni.

Annál sötétebb perspektivát nyujt a jövő. Amint halljuk, primadonnának az általánosan elismert leggyengébb favoritot, Pataki Vilmát szerződtette a direktor. Természetes, hogy anyagi kérdések miatt fordult igy a dolog. Minden valószinüség szerint elmarad Fábián, bizonyosan nem lesz itt Bátori, aki szintén nagy erő volt, ámbár (lévén komikus) hisszük, hogy nem pótolhatlan. De nagy veszteség lesz Érczkövi esetleges elmaradása. Ismerjük az elmult évek történetét s az a történet azt mutatja, hogy jó baritonistát (pláne mikor nálunk a tenorista egészen is hiányzott) nagyon nehéz találni. S ha valaki az ilyen hiányt megsinyli majd, az a valaki valószinüleg a direktor lesz. Mert egészen bizonyos az, hogy a jó darab (pl. Cigányszerelem) és jó szinész után megy a közönség s kipótolja a direktornak azt az áldozatát, amelyet anygiakban érettük hozott. Ellenkezőleg pedig verhetjük a dobot, reklámozhatunk gégeszakadásig, ha nem tudnak a közönség számára vonzerőt találni, akkor inkább penészedni hagyja a pénzét, minthogy teátrális mulatságokra vetemedjék.

Bucsut veszünk a jókedvü mulattatóktól. Áldja meg országjártukban őket a magyarok Istene sok jóval, vidám, áldozatkész közönséggel s missziók ideális teljesitésének kész örömével. Aztán megujhodva, jobb erőkkel felfrissülve térjenek hozzánk vissza. Oly szivesen, oly örömmel várjuk, mint a mily hálás szivvel köszöntjük az elmult szezon szellemi élvezetét.

—

Szombat, március 18.

Babuska. Bemutató előadás. Franciák irták, németek átdolgozták, magyarok ujraemésztették s mikor hozzánk került, valóban olyan lett, amilyen egy ilyen darab lehet — semmi. Szeretnénk irni valamit a tartalmáról, de annyira léha, annyira üres, hogy jobb nem beszélni róla. Valami trafikos kisasszonyt, Ivettet kermelgeti egy üresfejü márkicsemete (Érczkövi) aztán körülmennek mindenféle ostobaságon, míg végre alighanem egymáséi lesznek. A darab, különösen a második felvonásban annyira esetlen, hogy legfeljebb a karzat tud rajta röhögni. De az is csak egy darabig, a publikum többi része unatkozik és boszankodik, akár egy kétszáz esztendő előtti komédián. Hogy szinészeink mindemellett igyekeztek jól megállni a helyüket — egészen természetes. Érczkövi, Fábián igen szépen énekeltek, sőt Érczkövinek a játékból is jutott elég kellemesen sikerült rész. Boris Bianka énekszámait, mintha rosz alaphangból szerelték volna, semmiképp sem tudott érvényesülni. Bátori a régi Bátori volt, Lónyai veszekedett módon temperamentumosan játszott, éneke, játéka egyaránt szenzációs volt. Hát még a toalettjei . . .

A toalettjei (kezdjük uj sorban) megjelent Fehérvárott is a divat legujabb enfant terrible-je a szoknyanadrág. Igenis! Lónyai Piroska meghozta a tavasz szenzációját, a melyről hónapok óta különböző botrányok, tetszések és nemtetszések keretében olvasunk, — valóságos szoknyanadrágban jelent meg. Fölöl erősen testhez álló, lenn pedig kétfelé szakadó selyem, csipkés fekete aljban — vagyis nadrágszoknyában. Hogy hogyan festett? Hát annyi egészen bizonyos, hogy ennél szebb és megbizhatóbb divatot igenigen sokat láttunk a divathóbortok zöldséges kertjében. Olyan forma volt, mint mikor a sváb paraszt gatyába (pardon! ezer bocsánat!) öltözik, vagyis a többit lefelejti magáról. Tehát nem 16 szeles magyar gatya, amelyet délcegen visel a piros képü, nótás kedvü magyar legény, hanem a halvány arcu, tejfölösszáju sváb szük gatyája. Hát a jó Isten panasz néven ne vegye! de ebben igazán semmi lélekemelő, amint iszen tetszik is tudni. A közönség persze megbizsergett. Hogyne! hiszen nem készült rá. De ha készült volna is, akkor se tojásokkal és sárgarépákkal készült volna, hiszen Lónyai Piroskának nem lehet az ilyesmit rosz néven venni. Éljeneztek is, nevettek is, suttogtak, forrongtak s legalább öt percig nem teltek be a csodájával — különösen a bakák odafönn a karzaton egyszerüen megennivalónak találták az ujmodi hozzájukközeledést. (Majd ha a Marcsa is meg a Jutka is ilyenben jár ö. m. a f. akkor lesz igazán finum uri világ.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. J. A följelentésről tudunk ugyan, de a nyomozás és a fiatalkornak érdekében discrétióban tartjuk.

HIRTLING PÁL ÉS FIAI

Motorerőre berendezett kocsigyártó telepe.

Üzlet: Tolnai-utca 16. **Székesfehérvár** Raktár: Simor-utca 35.

Raktáron tartok minden fajtáju kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerekeket és a hozzá tartozó farészeket.

Javitásokat u. m. kovács, bognár, fényező és nyerges munkákat jutányos — — — áron eszközöljük. — — —

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök, Ferenc József-kabát, köpenyek (havelok) bőrkabátok, utazóbundák, raglan-felöltők, kabátok.

MŰTRÁGYA A Gazdák Öröme MŰTRÁGYA

Tisztelettel felhivjuk a kis és nagy termelők figyelmét, hogy a közeli vetések alá buza, rozs, zab, kukorica, repce, takarmányrépa, burgonya és a szőllők trágyázásához szükséges legjobb minőségü superfosfátot

Philloxera és Peronospora

pusztitása ellen és szőlleink bőtermésének előmozditására senki el ne mulassza, hogy a

Székesfehérvári Keresztény Fogyasztási Szövetkezetben

szerezze be, mely üzlet a legmegbizhatóbb bevásárlási forrás:

Eredeti Németországi répamagvakban, Francia és Magyar heremagvak államilag plombázott zsákokban, különféle gazdasági konyhakerti és virágmagvakban. — Nagy raktár:

Elsőrendű **Bpesti gőzmalmi lisztek,** mindennemü **füszerek, sajtok és halakból** különféle **fajkávékból** kgként kor. 2·40-től feltelé.

Öreghegyi asztali bor 1 liter 80 fillér.

Hetenkint 3 szor friss tea vaj, Laibachi savanyu répa és káposzta kapható.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000162